

Rabobank

Economisch presteren 2009

Prestaties bedrijfsleven regio Uden Veghel

Juni 2010

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Het economisch presteren	4
De Regionaal-Economische Thermometer	4
Thermometerstand	5
Economische groei	7
Economische kracht	9
Colofon	12

Inleiding

Op 2 maart 2009 presenteerde Rabobank Uden Veghel de studie 'Regio Uden Veghel: Knooppunt van diversiteit'. Daarin werden onder meer de economische prestaties van het regionale bedrijfsleven in 2007 en 2008 geanalyseerd en beschreven. In 2007 scoorde Uden Veghel bovengemiddeld, maar in 2008 lag de economische prestatie van het bedrijfsleven lager dan gemiddeld in Nederland. Gezien de bijzondere economische tijd waarin we momenteel leven en het feit dat de cijfers over 2008 inmiddels anderhalf jaar oud zijn, leest u in deze brochure een update van de gegevens. U zult zien dat de opzet van het hoofdstuk 'Het economisch presteren' overeenkomt met hoofdstuk 1 uit de in maart gepresenteerde studie. De cijfers in deze brochure hebben echter betrekking op 2008 en 2009.

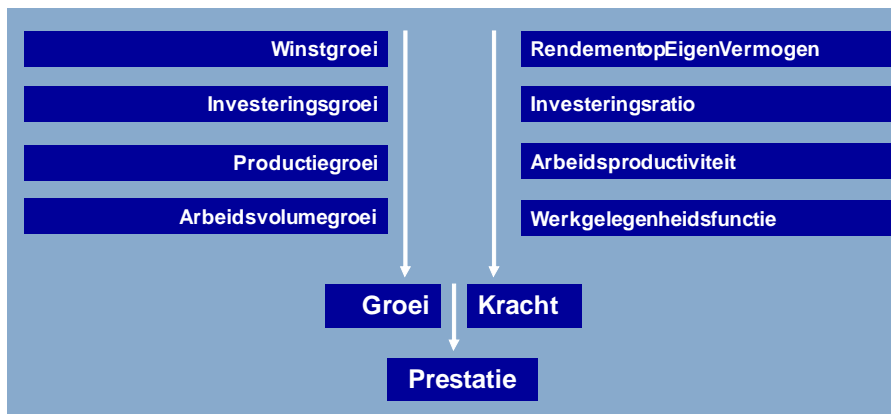
Het zal u niet verbazen dat vooral de groeicijfers in 2009 beduidend lager waren dan in 2008. Terwijl 2008 nog een jaar van hoogconjunctuur was, zakte de economie in 2009 in een voor huidige generaties ongekend diep dal. In een korte periode hebben we de top bereikt, maar daarna zijn we nog harder gevallen. Om die reden is het van groot belang om de economie te blijven volgen. Cijfers zijn immers snel verouderd. Daarom zal ook in 2011 een update van deze gegevens worden gepubliceerd, dan met de cijfers over het bedrijfsleven in 2010. Met enig geluk zijn we dan uit het dieptepunt en kunnen we weer langzaam omhoog kijken.

Het economisch presteren

Deze brochure gaat in op de economische prestaties van het bedrijfsleven in Uden, Veghel en Boekel in 2009. Alvorens in te gaan op deze prestaties, geven we een uitleg van het onderzoeksmodel. In de daaropvolgende paragrafen vergelijken we de economische prestaties van het bedrijfsleven in regio Uden Veghel met Oss, met de regio's Noordoost-Brabant en Zuidoost-Brabant en met Nederland als geheel. Bovendien vergelijken we de prestaties in 2009 met de twee jaren daarvoor.

De Regionaal-Economische Thermometer

De Regionaal-Economische Thermometer (RET) meet de economische prestaties van Nederlandse regio's en vergelijkt deze met het Nederlandse gemiddelde. De prestaties worden gemeten aan de hand van acht indicatoren. Deze acht indicatoren zijn ondergebracht bij twee indicatoren: 'economische groei' en 'economische kracht'. Samen vormen zij de score voor de 'economische prestatie'. In de onderstaande figuur wordt de opbouw van het model weergegeven.

De economische prestatie van een regio waarderen we met een rapportcijfer. Voor elke indicator zetten we de gemiddelde waarde in Nederland op een zes. Stel dat de gemiddelde winstgroei in Nederland 10 procent bedraagt, dan krijgt een regio met een gemiddelde winstgroei van 10 procent een waardering van een zes. Als het cijfer boven de zes ligt, betekent dit dat de winstgroei in regio hoger was dan in Nederland als geheel. Een waardering met een cijfer onder de zes duidt op een minder dan gemiddelde score en wordt daarom als onvoldoende beoordeeld.¹ Het rapportcijfer voor 'economische groei' en 'economische kracht' is het ongewogen gemiddelde van de rapportcijfers voor respectievelijk de vier groei- en de vier krachtindicatoren. Het rapportcijfer voor de 'economische prestatie' is het ongewogen gemiddelde van de cijfers voor groei en kracht.

¹ De rapportcijfers variëren van 3 tot 9.

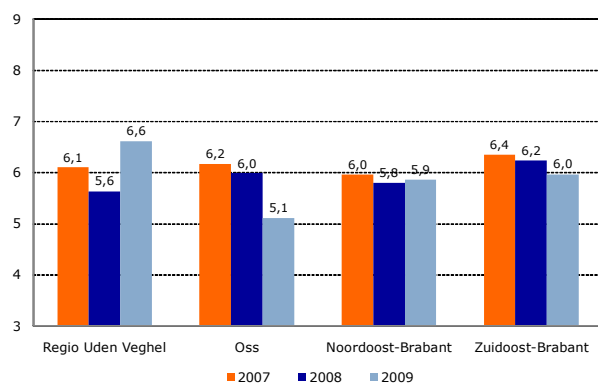
De rapportcijfers zijn berekend op basis van verschillende bronnen. Dit zijn onder andere de MKB-database en de Monitor Bedrijfsactiviteit van de Rabobank, de financiële jaarrekeningen van het CBS en de werkgelegenheidscijfers uit het zogenoemde LISA-bestand (Landelijk Informatie Systeem Arbeidsorganisaties).

De economische recessie heeft uiteraard een forse invloed gehad op de prestaties van het bedrijfsleven in 2009. Over het algemeen vallen de cijfers voor de acht indicatoren in heel Nederland lager uit, uitzonderingen daargelaten. Dit hoeft echter geen invloed te hebben op de rapportcijfers. Het gemiddelde (Nederland) staat immers voor elke indicator elk jaar op een zes, ongeacht het absolute cijfer. In de figuren worden alleen de rapportcijfers getoond. De absolute cijfers voor de acht indicatoren staan in tabel 1, verderop in deze brochure.

Thermometerstand

Het bedrijfsleven in de regio Uden Veghel heeft in 2009 een 6,6 behaald voor zijn economische prestaties (figuur 1). De regio heeft daarmee zeer goed gepresteerd. Ten eerste in vergelijking met de omliggende regio's Noordoost-Brabant² en Zuidoost-Brabant³ en Oss. Maar ook in vergelijking met de twee voorgaande jaren, terwijl Oss juist een veel slechtere prestatie vertoont dan de jaren hiervoor.

Figuur 1: Economisch presteren

Bron: Rabobank/EIM

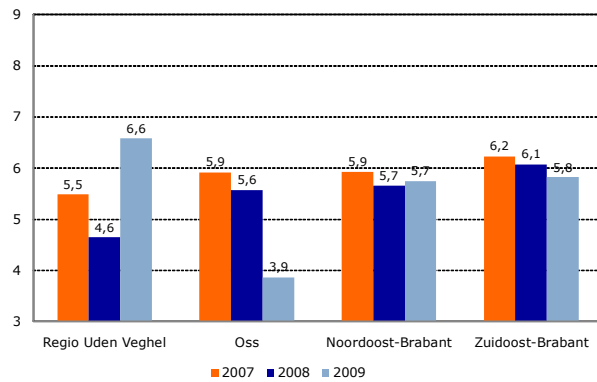
De ruime voldoende voor haar economische prestatie heeft de regio Uden Veghel te danken aan zowel de economische groei als de economische kracht. Voor beide indicatoren krijgt de regio een ruime voldoende die hoger ligt dan in de vergelijkingsgebieden (figuur 2 en 3). De indicatoren behorende bij economische kracht geven een indicatie van de structuur en de gezondheid van het bedrijfsleven. Daardoor zien we hier door de jaren heen veel minder fluctuaties. De indicatoren die samen de economische groei bepalen zijn, ontwikkelingscijfers en geven een indicatie van de conjunctuur. De fluctuaties zijn dan ook groter, wat in 2009 in positieve zin geldt voor de regio Uden Veghel en in negatieve zin voor Oss.

² Bestaande uit de gemeenten: Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, Heusden, Landerd, Lith, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Oss, Schijndel, 's-Hertogenbosch, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel en Vught.

³ Bestaande uit de gemeenten: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre

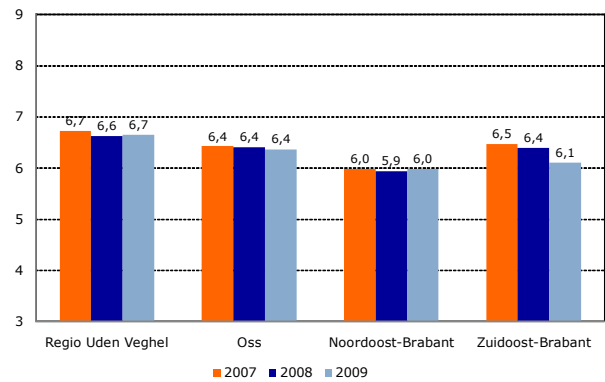
In de studie 'Regio Uden Veghel: Knooppunt van diversiteit' gaven we het stabiele karakter van de economie als mogelijke verklaring voor de lage economische groei in het economisch voorspoedige 2008. Het hoge rapportcijfer voor economische groei in het economisch slechte 2009 staft deze verklaring. De bestendigheid en de conjunctuurgevoeligheid van de voedselsector en de vele familiebedrijven kunnen zorgen voor een lagere groei in goede jaren, maar kunnen ook de krimp in slechte tijden dempen.

Figuur 2: Economische groei

Bron: Rabobank/EIM

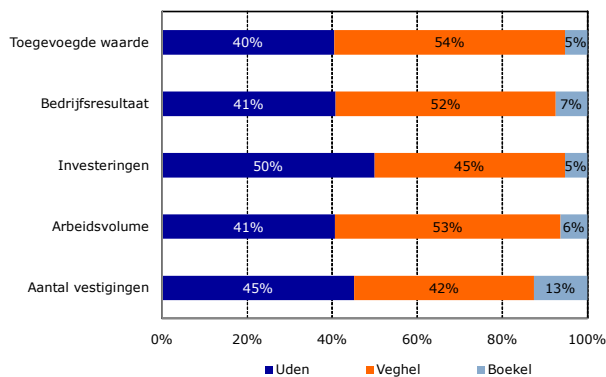
Figuur 3: Economische kracht

Bron: Rabobank/EIM

De prestaties van het bedrijfsleven in de regio Uden Veghel worden voor het grootste deel bepaald door het bedrijfsleven in de gemeenten Uden en Veghel. Dit blijkt uit figuur 4, waarin staat welk aandeel de drie gemeenten hebben in de toegevoegde waarde, het bedrijfsresultaat, de investeringen, het arbeidsvolume en het aantal bedrijfsvestigingen. Hieruit komt naar voren dat tussen de 42 en 54 procent voor rekening komt van het bedrijfsleven in Veghel. Het belang van het Udense bedrijfsleven schommelt tussen de 41 en 50 procent, terwijl het bedrijfsleven in Boekel goed is voor ongeveer 5 procent. Alleen bij het aantal vestigingen is het belang van het bedrijfsleven in Boekel groter: 13 procent. Daaruit kunnen we opmaken dat de gemiddelde bedrijfsgrootte in Boekel lager is dan in Uden en Veghel.

Figuur 4: Verdeling bedrijfsleven in de regio Uden Veghel

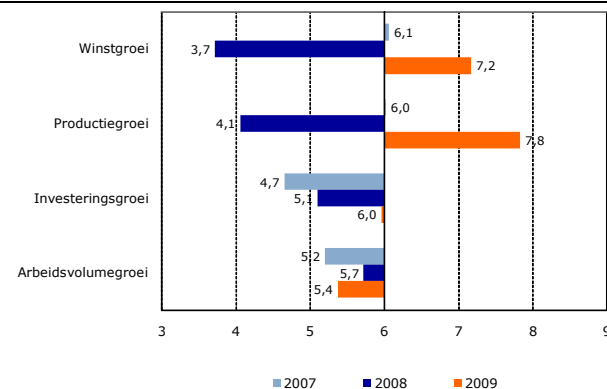
Bron: ABF/bewerking Rabobank, 2008

Economische groei

De indicatoren behorende bij economische groei zijn de conjunctuurindicatoren. De eerste tekenen van de economische recessie deden zich voor in het laatste kwartaal van 2008. 2008 was dan ook nog een jaar van hoogconjunctuur met hoge groeicijfers. In 2009 belandde Nederland in de grootste recessie sinds de jaren '30. Het zal niet verbazen dat de groeicijfers geen groei maar krimp vertonen. De winst, de productie, de investeringen en het arbeidsvolume daalden allemaal in 2009.

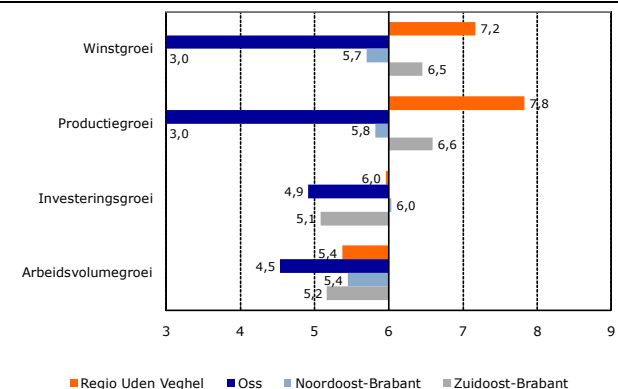
Met een 6,6 kreeg de regio Uden Veghel een ruime voldoende voor economische groei. Dat cijfer heeft de regio vooral te danken aan Uden (7,2) en in mindere mate aan Boekel (7,7) aangezien Boekel een veel kleiner deel van de economie voor haar rekening neemt. De onderstaande figuren tonen de scores van de vier onderliggende indicatoren van economische groei. Zie tabel 1 aan het einde van deze brochure voor de absolute groeicijfers. In figuur 5 worden de rapportcijfers voor de regio Uden Veghel in 2009 vergeleken met de jaren daarvoor. In figuur 6 wordt voor de rapportcijfers in 2009 een vergelijking gemaakt tussen de regio's. Daaruit blijkt dat de regio Uden Veghel in 2009 alleen voor de groei van het arbeidsvolume een onvoldoende kreeg. De investeringsgroei was gelijk aan het landelijke groeicijfer en de winst- en productiegroei waren ruim bovengemiddeld. Vooral de twee laatstgenoemde indicatoren zijn bijzonder. Deze springen eruit in vergelijking met 2008 (figuur 5), maar ook in vergelijking met de rapportcijfers die de andere regio's in 2009 voor deze indicatoren krijgen (figuur 6).

Figuur 5: Indicatoren economische groei in regio Uden Veghel

Bron: Rabobank/EIM

Figuur 6: Indicatoren economische groei in 2009

Bron: Rabobank/EIM

Fors daling van de winst, maar beter dan landelijk

De winstgroei wordt berekend door het totale bedrijfsresultaat van de bedrijven in de regio af te zetten tegen het bedrijfsresultaat in het voorgaande jaar. Wat dan blijkt is dat de winst in de regio Uden Veghel met 17 procent is gedaald. Landelijk gezien daalde de winst met maar liefst 26 procent, dus de regio Uden Veghel heeft het relatief goed gedaan. Om die reden krijgt de regio Uden Veghel een 7,2 als rapportcijfer, een forse verbetering ten opzichte van de jaren hiervoor. Binnen de regio zag het bedrijfsleven in Veghel haar winst met 24 procent het meeste slinken. In Boekel en Uden daalde de winst met respectievelijk 10 en 8 procent. Vooral de landbouw en de industrie zijn hier debet aan. Vooral de industrie is in

dat opzicht opvallend. Landelijk gezien daalde de winst in die sector met 43 procent, terwijl de industrie in de regio Uden Veghel een groei kende van 21 procent. De eerder genoemde lagere gevoeligheid voor de conjunctuur is daar waarschijnlijk debet aan. De handel, de horeca en de logistiek zagen hun winst het meeste krimpen, met respectievelijk 43, 55 en 60 procent. Ook landelijk gezien daalde de winst behoorlijk in deze sectoren, zij het in mindere mate.

Meevallende daling productie

De productiegroei wordt gemeten door de omvang van de bruto toegevoegde waarde te vergelijken met deze omvang een jaar eerder. In de regio Uden Veghel daalde de productie in 2009 met 1,3 procent, een betere prestatie dan de landelijke productiekrimp van 3,9 procent. Ook hiervoor krijgt de regio dus een voldoende, een 7,8. Ook dat is een flinke verbetering ten opzichte van 2007 en 2008. De daling van de regionale productie komt voor rekening van Veghel (-2,4 procent). Boekel en Uden zagen hun productievolume zelfs licht stijgen. De voornaamste krimpsectoren zijn de eerder genoemde handel, horeca en logistiek, zowel landelijk als regionaal. Sectoren die in 2009 hun productie zagen stijgen, zijn de landbouw en de industrie, terwijl die landelijk juist een daling kenden.

Investerings dalen volgens landelijk gemiddelde

De groei van de investeringen wordt berekend door de investeringen in 2009 te vergelijken met de investeringen in 2008. In de regio Uden Veghel daalde de investeringen met 14,3 procent, precies gelijk aan het landelijk gemiddelde. Het rapportcijfer is dan ook een 6,0. Binnen de regio zien we daarbij geen grote verschillen. Er zijn wel verschillen tussen sectoren. In alle bedrijfssectoren daalde de investeringen. De daling was vooral groot in de industrie (-24 procent) en de zakelijke dienstverlening (-19 procent). De zorg kende de laagste daling (-6 procent).

Arbeidsvolumegroei is de enige onvoldoende

Het arbeidsvolume daalde in 2009 in Nederland met 1,6 procent. Met een daling van 1,9 procent in de regio Uden Veghel krijgt de regio hiervoor haar enige onvoldoende binnen de indicatoren voor economische groei. Met ongeveer 2 procent was de daling het grootst in Uden en Veghel. Boekel zag haar arbeidsvolume met 0,7 procent slinken. De grootste daling van het arbeidsvolume vond plaats in de zakelijke dienstverlening (-5 procent), maar ook in de industrie, de horeca en de logistiek daalde de werkgelegenheid met ruim 3 procent behoorlijk. Positieve uitschieters zijn de (semi-)overheidsdiensten, met name de zorgsector (+3 procent).

Conclusie

Het hoge rapportcijfer voor de economische groei heeft de regio Uden Veghel vooral te danken aan de relatief lage winst- en productiedaling. En kijken we binnen deze indicatoren, dan zijn het vooral de landbouw en de industrie die hiervoor zorgen, sectoren die sterk zijn vertegenwoordigd in de regio.

Het hoge rapportcijfer neemt echter niet weg dat de recessie flink heeft huisgehouden in de regio. Voor winstgroei krijgt de regio een voldoende, maar de winst kromp behoorlijk. Zeker in deze tijd is het daarom van belang om niet alleen naar de rapportcijfers, maar ook naar

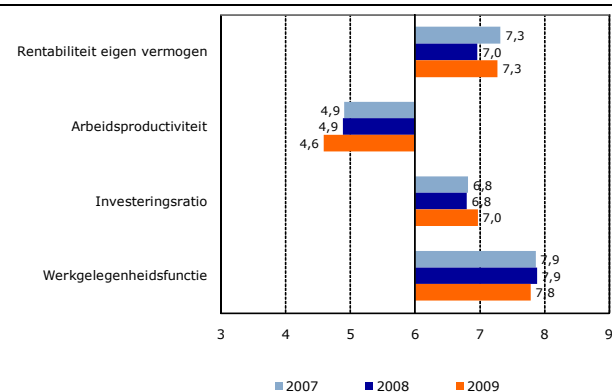
de absolute cijfers te kijken. Deze zijn in tabel 1, aan het einde van deze brochure, weergegeven. Anderzijds kunnen we wel degelijk stellen dat, gegeven het zware economisch tij, de regio Uden Veghel een zeer goede prestatie heeft geleverd in 2009.

Economische kracht

De economische kracht indicatoren geven een indicatie voor de structuur en de gezondheid van het bedrijfsleven. Deze cijfers fluctueren veel minder door de jaren. Hoewel de recessie ook op deze indicatoren van invloed is, zijn de verschillen met voorgaande jaren kleiner. De winstgevendheid, de arbeidsproductiviteit, de investeringsratio en de werkgelegenheidsfunctie lagen allemaal lager dan in 2008, zowel in Nederland als geheel als in de regio Uden Veghel.

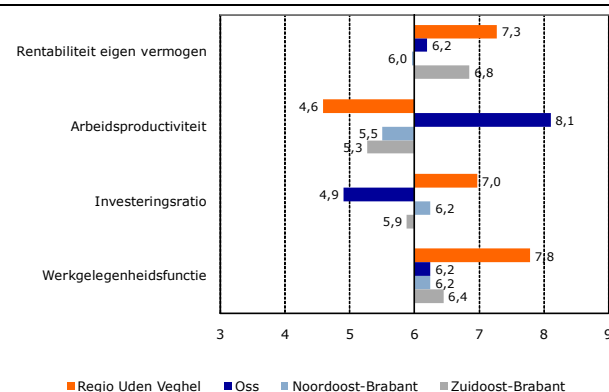
Met een 6,7 kreeg de regio Uden Veghel een ruime voldoende voor economische kracht. Deze was het hoogst in Uden en Veghel, met elk een 6,8. Boekel krijgt een 6,1 voor haar economische kracht in 2009. De onderstaande figuren tonen de scores van de vier onderliggende indicatoren van economische kracht. Zie tabel 1 aan het einde van deze brochure voor de absolute groeicijfers. In figuur 7 worden de rapportcijfers voor de regio Uden Veghel in 2009 vergeleken met de jaren daarvoor. In figuur 8 wordt voor de rapportcijfers in 2009 een vergelijking gemaakt tussen de regio's. Daaruit blijkt dat de regio Uden Veghel in 2009 alleen voor de arbeidsproductiviteit een onvoldoende kreeg. Voor de overige indicatoren krijgt de regio zeer goede rapportcijfers, variërend van een 7,0 tot een 7,8.

Figuur 7: Indicatoren economische kracht in regio Uden Veghel

Bron: Rabobank/EIM

Figuur 8: Indicatoren economische kracht in 2009

Bron: Rabobank/EIM

Rentabiliteit daalt, maar nog steeds veel hoger dan landelijk

De rentabiliteit op het eigen vermogen (REV) geeft de verhouding weer tussen de gerealiseerde winst (het bedrijfsresultaat) en het eigen vermogen waarmee dit is verkregen. Zoals in de figuur is te zien, krijgt de regio Uden Veghel een 7,3 voor de winstgevendheid van haar bedrijfsleven in 2009. Daarmee krijgt de regio hetzelfde cijfer als in 2007. De winstgevendheid is, als gevolg van de dalende winst, echter wel geslonken, van ongeveer 25 procent in 2007 naar 14 procent in 2009. De REV in Nederland als geheel bedroeg de helft, 7

procent. De REV in Uden en Veghel lag ongeveer op het regionale gemiddelde, terwijl dat in Boekel 21 procent bedroeg. De sectorale verschillen zijn groot. Zo kende in de regio Uden Veghel de bouw met 49 procent de hoogste winstgevendheid. Ook in vergelijking met Nederland (23 procent) was dat een goede prestatie. Verder vallen de horeca, de financiële sector en de zorg in positieve zin op en ook de industrie deed het goed in vergelijking met Nederland. De logistieke sector in de regio kende met 9 procent de laagste REV.

Arbeidsproductiviteit blijft achter

De enige krachtindicator waar de regio Uden Veghel minder op scoort, is de arbeidsproductiviteit. Deze wordt berekend door de bruto toegevoegde waarde te delen door het arbeidsvolume. De regio krijgt hiervoor een 4,6, wat overeenkomt met een arbeidsproductiviteit van €67.000 per fulltime medewerker. In Veghel was de arbeidsproductiviteit met €69.000 het hoogst, in Boekel met €56.000 het laagst. Landelijk gezien ligt dit cijfer op €87.000. De arbeidsproductiviteit in de regio is daarmee iets gedaald ten opzichte van 2007 en 2008. Ook in de studie 'Regio Uden Veghel: Knooppunt van diversiteit' gaven we al aan dat dat bijzonder is, gezien het grote belang van de industrie in de regio. De industrie is de meest kapitaalintensieve sector met een landelijke arbeidsproductiviteit van €147.000. In de regio Uden Veghel bedraagt dit slechts €52.000, nog lager dan het cijfer voor het totale bedrijfsleven. De oorzaak hiervan ligt in de aard van de industriële sector in de regio. Deze is arbeidsintensiever dan gemiddeld. Binnen de regio zijn de handel, de logistiek en de zakelijke dienstverlening de sectoren met de hoogste arbeidsproductiviteit, maar ook deze cijfers liggen onder het landelijk gemiddelde. De arbeidsproductiviteit is, naast de industrie, laag in de arbeidsintensieve sectoren, zoals de financiële dienstverlening en de zorg.

Investeringsratio nauwelijks gedaald, ondanks recessie

De investeringsratio is het deel van de bruto toegevoegde waarde dat wordt geïnvesteerd. Dit kengetal geeft een indruk van de mate waarin het bedrijfsleven bereid is om te investeren. Met een investeringsratio van 23 procent behaalde het bedrijfsleven in de regio Uden Veghel een hogere investeringsratio dan landelijk (18 procent) en kreeg de regio een 7,0 als rapportcijfer. Die ratio is nauwelijks gedaald ten opzichte van 2008 (25 procent), terwijl landelijk de investeringsratio daalde van 21 naar 18 procent. De investeringsbereidheid was met 28 procent vooral hoog in Uden en het laagst in Veghel (19 procent). In de zakelijke dienstverlening en vooral in de landbouw was de bereidheid tot investeren het hoogst. In vergelijking met Nederland valt daarnaast de industrie op. De investeringsratio was juist relatief laag in de bouw, de handel, de horeca en de zorg, variërend van 6 tot 8 procent.

De werkgelegenheidsfunctie daalt, maar blijft zeer hoog

De werkgelegenheidsfunctie van een regio geeft de verhouding weer tussen het arbeidsvolume en de beroepsbevolking (personen in de leeftijd van 15-65 jaar die zich beschikbaar stellen op de arbeidsmarkt) in een gebied. Dit geeft een indicatie van het belang van de regio als werkverschaffer. Normaliter ligt deze verhouding hoger naarmate de gemeente meer stedelijk is. Door de recessie en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheidsdaling is de werkgelegenheidsfunctie van Nederland gedaald, van 90 naar 85 fulltime banen per 100 leden van de beroepsbevolking. Let op, dit betekent niet dat de rest werkloos is, aangezien het om fulltime banen gaat en een deel van de beroepsbevolking parttime werkt. In de regio Uden Veghel daalde de werkgelegenheidsfunctie van 130 naar 121 fulltime banen per

100 leden van de beroepsbevolking. Ondanks deze daling dus nog steeds een goede prestatie. De werkgelegenheidsfunctie is met maar liefst 150 het hoogst in Veghel. Voor elke 2 inwoners van Veghel die zich beschikbaar stellen op de arbeidsmarkt zijn er dus 3 fulltime banen beschikbaar. In Uden bedraagt de werkgelegenheidsfunctie 107, in Boekel 71.

Conclusie

Het hoge rapportcijfer voor de economische kracht heeft de regio Uden Veghel te danken aan de relatief hoge winstgevendheid, de hoge investeringsratio en de zeer hoge werkgelegenheidsfunctie. De arbeidsproductiviteit laat het afweten. Ook wat betreft de cijfers voor economische kracht is het essentieel om, naast de rapportcijfers, naar de absolute indicatoren te kijken. Hoewel de regio op drie van de vier indicatoren goed scoort, zijn alle drie deze indicatoren gedaald in 2009. Ook hier geldt echter dat de regio, gezien de economische malaise in 2009, goed heeft gepresteerd.

Tabel 1: Absolute cijfers Nederland en Regio Uden Veghel

	Nederland			Regio Uden Veghel		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Economische groei						
Winstgroei	5,3%	2,4%	-25,8%	4,6%	-6,7%	-16,5%
Productiegroei	4,5%	4,8%	-3,9%	4,3%	3,1%	-1,3%
Investeringsgroei	5,4%	5,9%	-14,3%	4,9%	5,4%	-14,3%
Arbeidsvolumegroei	2,0%	1,4%	-1,6%	1,6%	1,3%	-1,9%
Economische kracht						
Rentabiliteit eigen vermogen	28%	16%	7%	25%	23%	14%
Arbeidsproductiviteit	€ 85	€ 88	€ 87	€ 69	€ 70	€ 67
Investeringsratio	23%	21%	18%	28%	24%	23%
Werkgelegenheidsfunctie	90	90	85	130	130	121

Bron: Rabobank/EIM

Colofon

Titel

Economisch presteren 2009

Ondertitel

Prestaties bedrijfsleven regio Uden Veghel

Auteurs

Rogier Aalders (Rabobank Nederland)

Publicatiedatum:

Juni 2010

In opdracht van:

Rabobank Uden Veghel

Contactadres:

Rabobank Uden Veghel
Postbus 70
5400 AB Uden
(0413) 219 219
info@udenveghel.rabobank.nl
www.rabobankudenveghel.nl

©RabobankNederland,2010

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigden /of openbaargemaakt doormiddel van druk, fotokopi e of op welke andere wijze dan daaronder mede begrepen g e hele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zond er voorafgaand toestemming van Rabobank Nederland.

No part of this publication may be reproduced in an y form by print, photoprint, microfilm or any othe r means without written permission by Rabobank Nederland.